

Asia

Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Dublin-järjestelmä)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 31/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä on Euroopan unionia koettelevassa muuttoliikekriisissä osoittautunut monilta osin haavoittuvaksi. Komissio antoi kesällä 2016 yhteisen turvapaikkajärjestelmän tehostamiseksi useita lainsäädäntöehdotuksia, joita käsitellään parhaillaan neuvostossa. Neuvosto ei ole edennyt komission Dublin-esitykseen sisältyvän taakanjakoa koskevan ehdotuksen käsittelyssä.

Puheenjohtajamaa valmistelee parhaillaan keskusteluasiakirjaa taakanjaosta, josta ennakoidaan käytävän epävirallista poliittista keskustelua 18.11.2016 pidettävän OSA-neuvoston yhteydessä.

Suomen kanta

Muuttoliikepaineen aiheuttamaa taakkaa jäsenvaltioille voidaan jakaa muun muassa antamalla taloudellista tukea tai resurssi- ja asiantuntijakontribuutioilla. Jäsenvaltioiden solidaarisuusvelvoitetta ei kuitenkaan voi hoitaa pelkästään näillä keinoilla, jos maahanmuuton määrä saa aikaan ylivoimaisen paineen jossakin jäsenvaltiossa ja/tai aiheuttaa vakavaa häiriötä koko EU:lle. Jäsenvaltioiden on tällaisessa tilanteessa yhdessä päätetyn mukaisesti osallistuttava turvapaikanhakijoiden sisäisiin siirtoihin.

Mikäli jäsenvaltio haluaisi korvata osan sisäisten siirtojen velvoitteestaan muilla toimilla, esimerkiksi sitoutumalla rahallisiin korvauksiin tai muihin kontribuutioihin, tulee näiden toimien olla vaikutuksiltaan ja konkretian tasoltaan sellaisia, että ne aidosti kompensoivat sisäisten siirtojen aiheuttamaa taakkaa.

Kaikkien jäsenvaltioiden oikeasuhtainen osallistuminen taakanjakoon tulee varmistaa. Suomi kantaa oman vastuunsa ja edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot osallistuvat taakanjakoon kriisitilanteessa myös ottamalla vastaan turvapaikanhakijoita muista jäsenvaltioista.

Suomi on suhtautunut varauksellisesti esityksiin, joilla on pyritty luomaan pysyviä, jäsenvaltioita sitovia turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen järjestelyjä. Sen sijaan

Suomelle sopii eteneminen kaikkien jäsenvaltioiden yhdessä sopiman taakanjaon pohjalta.

Pohdittaessa sisällytettäisiinkö taakanjakoa koskevat määräykset osaksi uudistettavaa Dublin-asetusta vai vaihtoehtoisesti omaksi sääntelyinstrumentikseen, Suomi on avoin erilaisille lainsäädäntöteknisille ratkaisuvaihtoehdoille. Suomi muodostaa kantansa tähän osana neuvoteltavaa kokonaisratkaisua. Jatkotyön pohjaksi komission tulisi esittää lainsäädäntöehdotuksen rinnalla konkreettinen malli, miten uudistettua taakanjakoa tulitaisiin käytännössä soveltamaan.

Yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisen tavoitteena tulee olla, että perusteettomat turvapaikkahakemukset vähenevät ja että menettelyt ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistaminen tehostuvat. Samalla tulee lisätä erityisesti kolmansien kauttakulkumaiden valmiuksia kantaa osaltaan vastuuta turvapaikanhakijoista ja käsitellä turvapaikkahakemuksia kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. EU:n tulee tehdä yhteistyötä kauttakulkumaiden kanssa ja tukea niitä merkittävästi tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Taakanjaon uudistaminen on osa yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän kehittämistä, joka on puolestaan osa laajempaa toimenpidekokonaisuutta, jolla pyritään tehostamaan muuttoliikkeen hallintaa. Keinoina ovat erityisesti muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vaikuttaminen, EU:n ulkorajavalvonnan tehostaminen sekä maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmä, jonka avulla laittomasti maahan tulleista erotetaan nopeasti kansainvälistä suojelua tarvitsevat ja muut palautetaan pikaisesti.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi kesällä 2016 yhteisen turvapaikkajärjestelmän tehostamiseksi useita lainsäädäntöehdotuksia, joita käsitellään parhaillaan neuvostossa. Neuvosto ei ole edennyt komission Dublin-esitykseen sisältyvän taakanjakoa koskevan ehdotuksen käsittelyssä.

Neuvostossa käydyssä työryhmäkeskustelussa alle kymmenen jäsenvaltiota kannattaa komission taakanjakoehdotusta sellaisenaan. Useat jäsenmaat, jotka sinänsä kannattavat velvoittavia sisäisiä siirtoja, eivät kannata komission ehdottamaa mekanismia. Kymmenisen jäsenvaltiota vastustaa sekä ehdotusta että velvoittavia sisäisiä siirtoja.

Eurooppa-neuvosto on linjannut, että työtä EU-yhteisymmärryksen laajentamiseksi vastuun ja solidaarisuuden periaatteiden soveltamisesta jatketaan. Komission puheenjohtaja on todennut, että ”yhteisvastuuta tarvitaan paljon enemmän, mutta tiedän myös, että sen on oltava vapaaehtoista”.

Puheenjohtajamaa on hahmotellut kompromissiehdotusta, joka perustuisi kolmitasoiseen etenemiseen. Tavanomaisen turvapaikanhakijamäärän osalta toimittaisiin nykyisestä tehostetun Dublin-järjestelmän puitteissa. Tilanteessa, jossa olisi tavanomaista suuremmat turvapaikanhakijamäärät, sovellettaisiin tehokasta solidaarisuutta, jossa vastuuta voitaisiin kantaa sisäisten siirtojen ohella esimerkiksi antamalla asiantuntija-apua tai taloudellista tukea. Mikäli turvapaikanhakijoita saapuisi jäsenvaltioon joukoittain ja Dublin-järjestelmä ei toimisi, etsittäisiin ratkaisuja Eurooppa-neuvoston johdolla.

Komission mahdollisesta uudistetusta ehdotuksesta ei ainakaan nykyisellään ole tietoa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU6 -jaoston kirjallinen menettely 9.11.2016.

Eduskuntakäsittely

Vastuunmäärittämisasiäsetuksen (ns. Dublin-asetus) muuttamista koskeva U-kirjelmä on annettu eduskunnalle 2.6.2016.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisten vaikutusten osalta viitataan U-kirjelmässä esitettyihin arvioihin. Puheenjohtajamaan hahmottelemalla kompromissiehdotuksella ei itsessään ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Annikki Vanamo-Alho, SM/MMO
Päivi Pietarinen, VNK

EUTORI-tunnus

EU/2016/0953

Liitteet

Viite EU/2016/0953

Asiasanat Hoitaa	pakolaiset, turvapaikanhakijat, turvapaikka, kansainvälinen suojelu SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, STM, TEM, TPK, VM, VNK
